

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU

KARAR

Toplantı Tarih ve no : 26.11.2021 - 390

Karar Tarih ve no : 26.11.2021 - 10188

Toplantı Yeri
ESKİŞEHİR

Afyonkarahisar İli, Merkez, Anıtkaya Köyünde mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 261 ada, 2 parselinde kayıtlı mezarlık ile mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 261 ada, 3 parselinde kayıtlı Cuma Caminin tesciline ilişkin hazırlanan bilgi belgelerin değerlendirilmesine ilişkin Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğünün 25.10.2021 tarih ve E-35030805-150.01.02-137014 sayılı yazısı ve 25.10.2021 tarih ve E-35030805-050.03.04-136999 sayılı yazısı, kurum görüşlerinin iletildiği yazılar, 23.11.2021 tarih ve 1062308 sayılı dosya inceleme raporu, fotoğrafları, paftası, tescil fişleri ve dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Afyonkarahisar İli, Merkez, Anıtkaya Köyünde 263 ada, 1 parselde kayıtlı mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait olan Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulunun 13.02.1986 tarih ve 1881 sayılı Kararı ile Korunması Gerekli Kültür Varlığı olarak tescilli Eğret Hanın komşu parsellerinde yer alan mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 261 ada, 2 parselinde kayıtlı mezarlık II. (İki) Grup Korunması Gerekli Kültür Varlığı olarak, mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait 261 ada, 3 parselinde kayıtlı Cuma Caminin 2863 sayılı Kanun kapsamında I. (Bir) Grup Korunması Gerekli Kültür Varlığı olarak tescil edilmesine, hazırlanan tescil fişlerinin uygun olduğuna, mezarlıkta mevcut mezarlara zarar vermeyecek şekilde defin işlemlerinin devam edebileceğine, bununla birlikte Eğret Hanın Koruma Grubunun I.(Bir) Grup olarak belirlenmesine, Eğret Han, Cuma Camii ve mezarlığa ilişkin hazırlanan korunma alanı paftasının uygun olduğuna tescilli yapılar ve korunma alanı sınırları içerisinde 2863 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında izin alınmadan herhangi bir fiziki ve inşai müdahalede bulunulmamasına karar verildi

KORUNMA ALANI KROKİSİ

EĞRET KERVANSARAYI, CUMA CAMİİ VE MEZARLIK KORUNMA ALANI

İL: AFYONKARAHİSAR

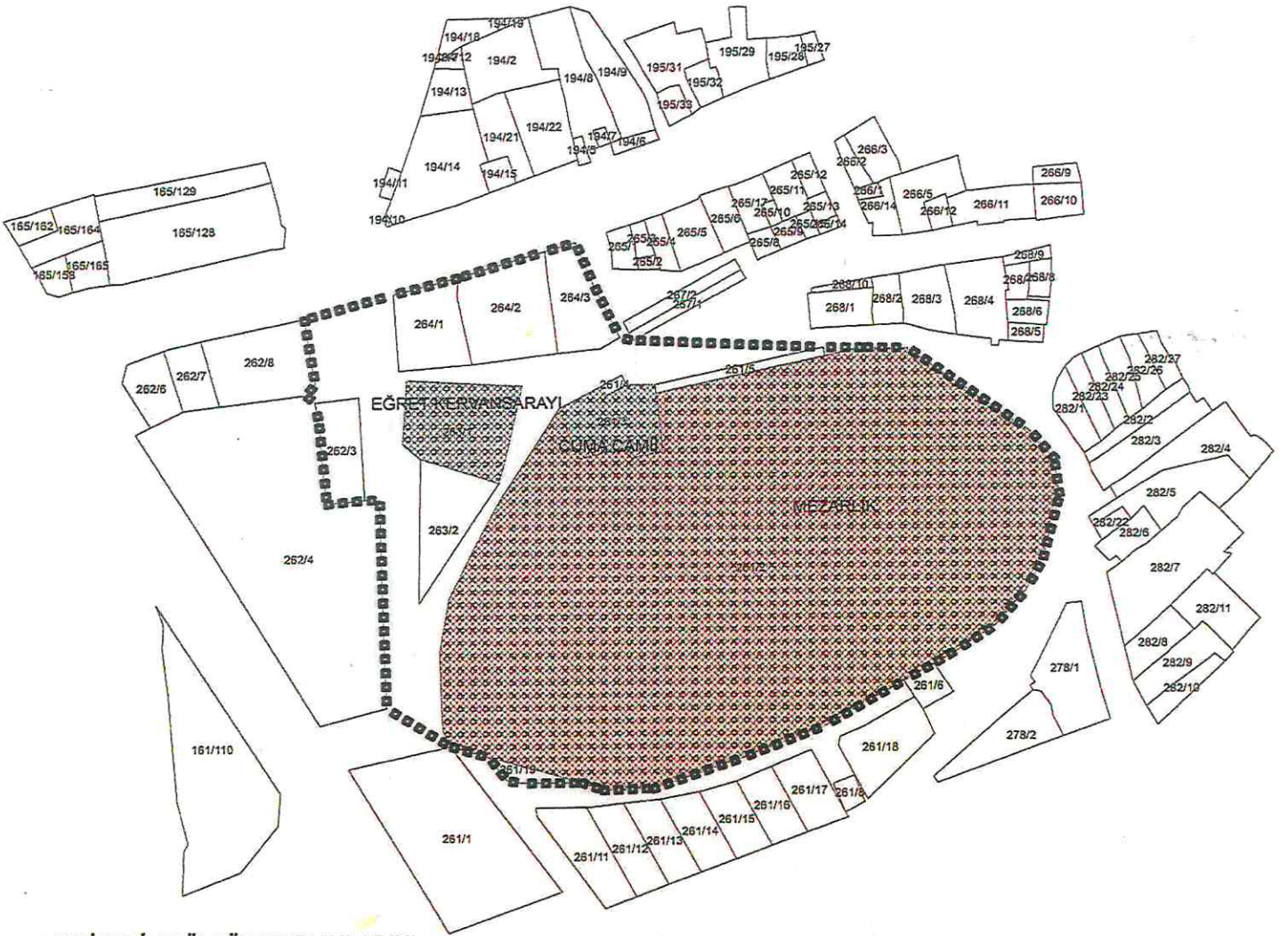
İLÇE: MERKEZ

MAH./ KÖY: ANITKAYA/CUMHURİYET

■■■■■■■■■■ KORUNMA ALANI SINIRI

■■■■■■■■■■ I.(BİR) GRUP KORUNMASI GEREKLİ KÜLTÜR VARLIĞI

■■■■■■■■■■ II.(İKİ) GRUP KORUNMASI GEREKLİ KÜLTÜR VARLIĞI

ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU'NUN 26.11.2021 TARİH, 10188 SAYILI KARAR EKİDİR. KORUNMA ALANINDA KALAN PARSELLER

ASLI GİBİDİR.
Rahime KARAOĞLU MURAT
Koruma Bölge Kurulu Müdürü V.

- 263 ADA 1 PARSEL
- 263 ADA 2 PARSEL
- 264 ADA 1 PARSEL
- 264 ADA 2 PARSEL
- 264 ADA 3 PARSEL
- 261 ADA 3 PARSEL
- 261 ADA 4 PARSEL
- 261 ADA 5 PARSEL
- 261 ADA 19 PARSEL
- 262 ADA 3 PARSEL

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ			ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU				HARİTA NO:
İLİ : Afyonkarahisar	İLÇESİ : Merkez	Köy / Mahalle:- Anıtkaya		KORUMA DERECESESİ:	ANITSAL:
SOKAK VE KAPI NO:	KADASTRO PAFTA:	ADA:261	PARSEL:2	II. (12) E.2	ÇEVRESEL:
ADI: Anıtkaya Köyü Mezarlığı	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI (Üslup):-Osmanlı-Cumhuriyet Dönemi	ÇEVREYE AYKIRI:	
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFİYE:		

GENEL TANIM: Mezarlıkta şahideli, kitabeli mezarlar bulunduğu gibi oldukça büyük boyutlu yazısız yörük mezarlar da bulunmaktadır.

A İYİ	TAŞIYICI YAPI	A DIŞ YAPI	A ÜST	A	İÇ YAPI	A SÜSLEME ELEMENLARI	A RUTUBET	A YOK
B ORTA		B	B YAP	B		B	B İZİ VAR	
C ENA		C	C I	C		C	C ÖNEMLİ	

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER :

Afyonkarahisar İli, Merkez İlçesi, Anıtkaya Köyü, 261 ada 2 parselde yer alan Anıtkaya Köyü Eski Mezarlığı Anıtkaya Cuma Camiinin arkasında yer alır. Tescilli Eğreti Kervansarayına da komşudur. Mezarlık alanı geniş bir araziye yayılmıştır. Mezarlıkta halen gömü yapılmakta olup günümüz mezarları da bulunmaktadır. Eskiden beri kullanıldığı anlaşılan mezarlıkta Osmanlı Dönemi mezar taşları bulunmaktadır. Bazı mezarlarda kitabe bulunur. Osmanlıca yazılı mezar taşlarında tarihli olanlar da mevcuttur. Ancak daha çok günümüz Türkçesi ile yazılmış erken cumhuriyet dönemi mezar taşları çoğunluktadır. Şahideli mezar taşlarında sarıklı, fesli mezar taşları ile süslemeli ve bezeli mezar taşlarının yanı sıra menhir şeklinde yazısız mezar taşları bulunmaktadır. Mezarlıktaki bazı mezar taşları özensiz bir şekilde taşlarının düşey olarak toprağa dikilmesiyle oluşturulmuş yörük mezar tarzını yansıtmaktadır. Uçları epey sivriltilmiş mezar taşları örnekleri olduğu gibi, yuvarlak formulu olanlar da vardır. Bazı mezar taşları oldukça büyük kayalardan yapılmıştır. Yöreyle özgü kayrak taşı kullanılarak yapılmıştır. Mezarlık yağmur, rüzgar, nem ve aradan geçen zaman gibi etkenlere bağlı olarak mezar taşları oldukça aşınmış ve hasara uğramıştır. Bazı taşlar yan yatmış, devrilmiş halde olup, bazılarının gövdesi toprağın altında kalmıştır. Afyonkarahisar İli, Merkez İlçesi, Anıtkaya Köyü, 261 ada 2 parselde yer alan Anıtkaya Köyü Eski Mezarlığı yörük mezarları, Osmanlı Dönemi tarihi mezar taşları ve erken cumhuriyet dönemi mezarlarıyla önemli bir kültür varlığıdır. Bu nedenle söz konusu mezarlık tarafımızca tescile önerilmektedir.

ORJİNAL KULLANIM :
Mezarlık

BUGÜNKÜ KULLANIM :
Mezarlık

ÖNERİLEN KULLANIM
Mezarlık

HAZIRLAYANLAR :

Ebru EYNALLI
Sanat Tarihçisi

Beğüm AKBABA BALCILAR
Mimar

ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU'NUN

26.11.2021 TARİH, 10188 SAYILI KARAR EKİDİR.

YAYIN DİZİNİ

EKLER:

RAPOR
FOTOĞRAF
RÖLÖVE PROJESİ
RESTORASYON PROJESİ
HARİTA
KROKİ
KİTABE
VAKFİYE

KONTROL EDEN:

KURUL KARARLARI

REVİZYON:

KURUL ONAYI

ASLI GİBİDİR.

Rahime KARAOĞLU MURAT
Koruma Bölge Kurulu Müdür V.

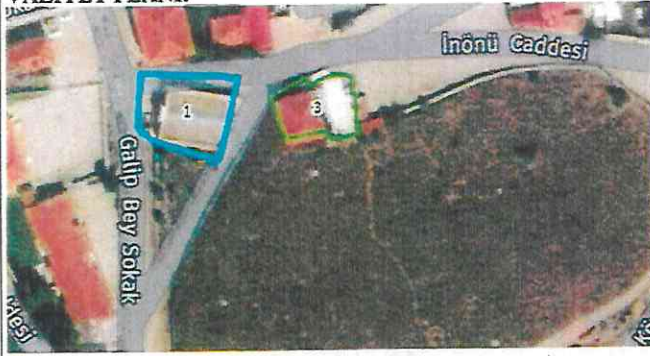

AVRUPA KONSEYİ	KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ			ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU				HARİTA NO:
İLİ : Afyonkarahisar	İLÇESİ : Merkez	Köy / Mahalle:- Anıtkaya		KORUMA DERECESESİ:	ANITSAL:
SOKAK VE KAPI NO:	KADASTRO PAFTA:	ADA:261	PARSEL:3	I (B:1) E.2	ÇEVRESEL:
ADI: Anıtkaya Köyü Cuma Cami	YAPTIRAN:	YAPAN: Halk	MİMARİ ÇAĞI (Üslup):-Cumhuriyet Dönemi	ÇEVREYE AYKIRI:	
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE:	VAKFIYE:		

GENEL TANIM: Mevcut cami enine dikdörtgen planlı, kırma çatılı, ahşap direkli, ahşap çitallı tavanlı, bindirme tavan tekniğinin ilginç bir versiyonu olan bir tavan planına sahiptir.

A İYİ	TAŞIYICI YAPI	A DIŞ YAPI	A ÜST	A	İÇ YAPI	A SÜSLEME	A	A YOK
B ORTA		B	B YAP	B		B ELEMENLARI	B RUTUBET	B İZİ VAR
C ENA		C	C I	C		C	C	C ÖNEMLİ

VAZİYET PLANI:

FOTOĞRAF:

GÖZLEMLER :

Afyonkarahisar İli, Merkez İlçesi, Anıtkaya Köyü, 261 ada 3 parselde yer alan Anıtkaya Köyü Caminin kitabesi yoktur ancak minaresinde arapça harflerle Allah Muhammed kelimeleri arasında günümüz rakamlarıyla 1979 tarihi yazmaktadır. Minarenin tamir kitabesi olduğu düşünülmektedir. Caminin bugünkü haline bakarak mimari olarak 20. Yy başına tarihlenebileceği değerlendirilmektedir. Caminin 14'ncü yüzyılda Germiyanogulları tarafından yaptırılan, üç sahanlı, kesme taşlı, kemerli tonozlarla örtülü 263 ada 1 parseldeki Eğret Kervansarayı ile ilişkili olduğu düşünülmekte ancak bu konuda herhangi bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Tescilli Eğret Kervansarayı İdaremez mülkiyetinde olduğu halde Cuma Cami Köy tüzel kişiliği mülkiyetindedir. Kervansaray ticaret yolları güzergahında bulunduğundan muhtemelen kervansaraya bağlı eski bir cami bulunuyordu ancak bu caminin yıkıldığı tahmin edilmekte yerine halkın çabalarıyla mevcut caminin inşa edildiği düşünülmektedir. Anıtkaya ile ilgili bir tanıtım yazısında savaş yıllarında caminin çok harap olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu bilgi buradaki eski caminin yerine yeniden inşa edildiği fikrini güçlendirmektedir. Camide halkın Ulu Cami inşa edildikten sonra, Cuma günleri bu camiye tercih etmesi nedeniyle bu isimle anıldığı öğrenilmiştir. Mevcut cami enine dikdörtgen planlı, kırma çatılı, ahşap direkli, ahşap çitallı tavanlı, bindirme tavan tekniğinin ilginç bir versiyonu olan bir tavan planına sahiptir. Enine dikdörtgen planlı, bölüntülü ve camekanla kapatılmış bir son cemaat yerindedir. Son cemaat yerinden içeri girildiğinde harimin ortasında çatıdaki yükü taşıyan iki ahşap destek görülmektedir. Kuzey cephede ortada iki ahşap direkle taşınan kadınlar mahfili tüm cephe boyunca uzanmaktadır. Harimin çatılı tavanında ortada dikdörtgen bir çerçeve onun etrafında iki iç içe kare merkezden döndürülerek oluşturulmuş 2 katmanlı bir tavan kompozisyonu oldukça dikkat çekicidir. Karelerin köşeleri tam sivri değil uçları kütleştirilerek çokgen bir plana dönüştürülmüştür. Genellikle harim alanını kaplayan bindirme tavan örneklerinin aksine burada bindirme tavan kadınlar mahfilini de kapsamaktadır. Cami her cephede 2'şer adet pencere ile aydınlatılmaktadır ancak güney cephede mihrabın her iki yanında bulunan pencereler diğer cephelerden daha küçük ve daha üst kotta tasarlanmıştır. Yapı muhtemelen Cumhuriyet Dönemi yapısı olmasına rağmen Osmanlı Dönemi mimarisi üslubuna göre tasarlanmıştır. Yörede örnekleri bulunan bindirme tavan geleneği devam ettirilmiş ancak değişik bir form katılarak yeniden yorumlanmıştır. Caminin döner eksenli bindirme tavanı ve mimarisıyla kültür varlığı nitelikleri taşımaktadır. Bu nedenle tarafımızca tescile önerilmektedir.

ORJİNAL KULLANIM :

Cami

BUGÜNKÜ KULLANIM :

Cami

ÖNERİLEN KULLANIM :

Cami

HAZIRLAYANLAR :

Ebru EYNALLI
Sanat Tarihçisi

Begüm AKBABA BALCILAR
Mimar

ESKİŞEHİR KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU'NUN 26.11.2021 TARİH, 10188 SAYILI KARAR EKİDİR.

YAYIN DİZİNİ

EKLER:	
RAPOR	-
FOTOĞRAF	-
RÖLÖVE PROJESİ	-
RESTORASYON PROJESİ	-
HARİTA	-
KROKİ	-
KİTABE	-
VAKFIYE	-

KONTROL EDEN:

KURUL KARARLARI:

ASLI GİBİDİR
Rahime KARAĞLU MURAT
Koruma Bölge Kurulu Müdür V.

REVİZYON:

KURUL ONAYI: